

11307

KNJIŽNICA
EDVINA KARDELJA
LJU

Kroj

Elkroj

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
„ELKROJ“ MOZIRJE

Številka: 5

Leto 1984

Glavni urednik: Vida Skok

Naklada: 800 izvodov

Tisk: Grafika Prevalje

S sklepom št. 421-1/72 z dne 13. 1. 1977
opročeno plačila prometnega davka.

41 LET NOVE JUGOSLAVIJE

29. november 1943 je datum, ki ima globoke posledice za razvoj nove Jugoslavije. Na ta dan so bili postavljeni pravni temelji nove Jugoslavije in sprejeto tisto, za kar se je borila KP Jugoslavije pred NOB in v sami NOB skupno s svojimi narodi, zatiranim delavskim razredom, kmeti in napredno inteligenco.

Na čvrstem temelju so gradili naši narodi in narodnosti 41 uspešnih let, od tega 39 let v miru in nenehnem in vsestranskem razvoju.

Po končani vojni vihri smo se z velikim navdušenjem lotili obnove domo-

vine. Veliko navdušenje delovnih ljudi je obrodilo bogate sadove, ki so danes vidni na vsakem koraku. Ker so bili naši narodi in narodnosti enotni, smo prebrodili mnoge težave, učvrstili svojo samostojnost, pridobili nove prijatelje v razvijajočih se deželah in pridobili na ugledu v svetu. Naša stališča so znana vnaprej, saj je politika Jugoslavije opredeljena dolgoročno in ni pod vplivom trenutnih razmer v svetu ali na notranjem področju. Titova velika osebnost je dajala in daje revoluciji kontinuiteto z mnogo razvojnega optimizma.

Za današnje čase govorimo, da so resni časi z zapletenimi mednarodnimi odnosi. Naši narodi so zmogli težje preizkušnje od današnjih, ko je bila materialna baza mnogo šibkejša od današnje, vendar smo bolj enotni. To, kar so narodi dosegli, je plod dejstva, da so naši narodi in narodnosti živeli enakopravno in složno. O bistvenih zadevah smo bili vedno enotni in ni razlogov, da ne bi bili tudi jutri, ko bomo materialno in kadrovske bogatejši.

Brez Tita med nami, vendar s Titom v nas, bomo našli izhode iz najzapletenejših položajev. To kar sta nam govorila in zapustila tovariša Tito in Kardelj, je preizkušeno v jugoslovanski praksi in v mnogih mednarodnih preizkušnjah.

Negovanje in razvoj revolucionarnega izročila je prava pot, ki vodi k novim zmagam naših narodov in narodnosti.

Elkroj je zrasel v novi Jugoslaviji. Vse od svojih začetkov beleži naša DO nenehni razvoj. Tudi v današnjem času, ko so se zaostri pogoji gospodarjenja, beležimo gospodarsko rast in napredek v kvaliteti poslovanja. Leto 1985 smo proglasili za leto kvalitete, ki nas lahko popelje naprej. Od Elkrojevega razvoja in napredka bodo ostali sledovi v ožjem in širšem gospodarskem prostoru. Svoj razvoj bomo usmerili v manj razvita področja po Jugoslaviji in s tem prispevali svoj del k uresničevanju duha načel AVNOJ-a.

TUDI TOD SE JE ROJEVALA NAŠA DOMOVINA (KOZARA – POD SPOMENIKOM NA MRAKOVICI)

Ivan Kramer

POUDAREK KADROM IN DISCIPLINI

V razpravo o predlogu sklepov 13. se je CK ZKJ se je vključila tudi Osnovna organizacija zveze komunistov Elkroj (DSSS in TOZD Konfekcija Mozirje). Na razpravi je sodeloval sekretar Predsedstva občinskega komiteja zveze komunistov Mirko Strašek.

Ker so predlog sklepov 13. seje CK ZKJ vsi člani OOZK dodobra proučili, je na sestanku 10. oktobra potekala le poglobljena razprava, ki je bila usmerjena v problematiko lastne središne.

Ker sklepi v bistvu obravnavajo dva temeljna problema, to je dolgoročno gospodarsko stabilizacijo ter naloge in krepitev Zveze komunistov so se vse razprave tudi gibale okoli teh vprašanj.

Po razpravi vseh sodelujočih smo zaključili, da se v bistvu že danes držimo sklepov 13. seje CK ZKJ v smislu dobrega gospodarjenja in dolgoročne gospodarske stabilizacije, da pa bomo morali še poostri (samo)disciplino in okrepiti osnovne organizacije zveze komunistov.

Kritično je izzvenela ugotovitev glede kadrov za potrebe družbenopolitične skupnosti, ki jih v Elkroju trenutno ni na razpolago.

Za nadaljnje delo moramo vsi vsaj tako dobro delati, kot doslej, povečati lastno odgovornost, ne samo sprejemati sklepov, temveč jih tudi realizirati.

Janez Kolar

SPET SMO KOPALI V LUČAH

Bilo je težje kot smo pričakovali. Res smo izkop od ceste oziroma mostu čez Savinjo do objekta izkopali hitro, ker je bila zemlja mehka in voljna. Ostal pa je še najtežji del, to je prekop glavne ceste in stranske ceste na drugi strani mostu čez Savinjo, kjer ni šlo brez pomoči kompresorja. Tako smo se dodobra namučili.

Vsekakor pa je potrebno pripomniti, da vsi akcije niso vzeli dovolj resno in je zato tokratno kopanje dobilo grenak priokus. Treba bi bilo potrkati na vest vsakega posameznika, zlasti pa tistih, ki se iz tega ali onega razloga na

IZKOP OD GLAVNE CESTE DO MOSTU ČEZ SAVINJO

ZARADI PREKOPA CESTE JE BIL USTAVLJEN PROMET. PA NE ZA DOLGO

ŠE MALO IN CEV BO POLOŽENA IN ZASUTA

TEŽAK, KAMNIT DEL IZKOPA. POZNAVANJE TERENA ZA TISTE, KI SO TU ŽE BILI IN TEŽAVNEJŠI ZA TISTE, KI SO SE PREIZKUŠALI PRVIČ.

akcije ne odzivajo. Lahko bi spoznali, da to ni pošteno do sodelavcev, ki so delo vzeli resno in pokazali korekten odnos do kolektiva, ki mu pripadajo in iz katerega izhajajo. Izgovor v delu pa bi tako in tako lahko našel vsak. Prepričani smo, da bodo vsi, ki se doslej niso odzvali ali pa so se tokrat preizkušali prvič, prihodnjič stali na čelu "odprave". To od njih tudi pričakujemo, sicer bi vsekakor že ukrepali!?

VEČ REDA NA AVTOBUSNIH POSTAJAH

Neizpodbitno je, da nas je vsak dan več in da postajajo avtobusi pretesni.

Dan na dan tarnamo, ko se drenjamo po avtobusu gor in dol. Pa smo že kdaj pomislili, da bi bilo veliko manj gužve, če bi se vsaj pri vstopu na avtobuse pred Elkrojem, ko imamo dovolj časa, držali določenega reda? Poizkusimo! Dajmo prednost pri vstopu oziroma sprednji del avtobusa tistim ki izstopijo na prvi postaji. Tisti, ki se peljejo dlje, naj vstopajo pri zadnjih vratih oziroma se držijo bolj zadaj, s tem pa bomo vsi prej doma, ker ne bo nepotrebnih zastojev. Pa še mirne živce bomo ohranili!

PRIPRAVE NA NOVO SREDNJEROČNO PLANSKO OBDOBJE

V letih 1984 in 1985 se pospešeno pripravljamo na novo srednjeročno plansko obdobje od leta 1986 do 1990. To je torej čas, ko moramo na podlagi analize dosedanjega poslovanja in možnosti v prihodnje zastaviti in oblikovati smeri nadaljnjemu delu in razvoju, s pomočjo katerih bomo zmogli bitko v zaostrenih gospodarskih razmerah in se s tem obdržali med uspešnimi OZD. To je zahtevno delovno področje, ki bo terjalo veliko časa in treznega razmišljanja, kajti postaviti si je potrebno cilje, ki jih bo mogoče uresničiti, omogočili pa naj bi nam zdrav razvoj in s tem ohranitev, če že ne izboljšanje življenjskega standarda.

Prav zaradi tehtnosti in pomembnosti planskih aktov je postopek sprejemanja le-teh zelo zahteven in včasih zamegli bistvo, to je vsebino planiranja. Aktivnosti na področju sprejemanja planskih dokumentov bodo potekale vse do leta 1986, sprejeli pa smo oziroma bomo naslednje planske dokumente:

1. Sklep o pripravi plana (sprejem na DS TOZD)
2. Smernice in elementi za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih plana širših in okolnih nosilcev planiranja ter sklepanje dogovorov o temeljih planov. (sprejem na zboru delavcev)
3. Temelji plana TOZD (sprejem z referendumom)

4. Samoupravni sporazumi in dogovori o temeljih plana (sprejem na delavskem svetu ali zboru delavcev, odvisno od usklajenosti SaS s temelji plana in od samoupravnih splošnih aktov TOZD)

5. SaS o usklajevanju planov

6. Plan TOZD oziroma drugih nosilcev planiranja (DS po predhodni razpravi med delavci)

Letni planski akti so operacionalizacija srednjeročnih planskih dokumentov.

S sklepom o pripravi plana se pristopi k izdelavi planskih aktov za novo srednjeročno obdobje, določi se organ, ki je odgovoren za izdelavo planskih aktov in usmerja delo organov in služb. Sestaviti je potrebno tudi delovni program pripravljavanja plana z glavnim poudarkom na uresničevanju osnovnih načel planiranja, to je sočasnost in kontinuiranost planiranja.

Smernice so na osnovi analize stanja in analize razvojnih možnosti obdelane smeri razvoja TOZD in DO, medtem ko z elementi za sklepanje SaS o temeljih plana načrtujemo obseg naših obveznosti in s tem pravic do širših (DO, SOZD in druge oblike neobveznega poslovnega združevanja) in okolnih (npr. Krajevna skupnost, SIS, občina, republika ...) nosilcev planiranja. Tako torej ločimo elemente internega značaja, ki jih določajo OZD znotraj zaključenih sistemov same in

NAŠ RAZVOJ JE V VELIKI MERI ODVIŠEN OD TEGA, KAKO DOBRO SE BOMO PRIPRAVILI NANJ

elemente eksterne značaja, ki jih določijo SIS, KS in DPS in služijo za sporazumevanje in dogovarjanje v skupni in splošni sferi porabe.

Temeljni plana so osrednji planski akt TOZD in enovite DO. Z njim se določi osnova in materialna podlaga za prevzemanje pravic in odgovornosti delavcev v TOZD. S tem dokumentom delavci odločimo, koliko in kam bomo razporedili ustvarjeni dohodek in kakšne obveznosti se smejo sprejeti s sklepanjem SaS in dogovorov o temeljnih planov širših in okolnih nosilcev planiranja.

Za razliko od temeljev plana so SaS o temeljnih plana za TOZD eksterni, komunikacijski akti, s katerimi se delavci znotraj DO, SOZD, SIS KS itd. dogovorijo o odgovornostih, dolžnostih in pravicah, ki izhajajo iz nalog skupnega pomena.

SaS o usklajevanju planov je akt, ki je vezan na sodelovanje OZD, ki so reprodukcijsko neodvisne, medtem ko SaS o temeljnih skupnega plana sklepajo OZD, ki so trajne delovno, poslovno in dohodkovno povezane, niso pa združene v posamezno samoupravno organizacijo ali skupnost.

Srednjeročni plan je končni produkt v procesu planiranja in je od vseh aktov doslej najbolj konkreten. V sam plan je potrebno vključiti tudi programe za izvedbo plana, kajti ni dovolj, da si cilje zapišemo, temveč moramo realizacijo v planu začrtanih postavk spremljati in sprti ustrezno ukrepati.

Glavni poudarek pri srednjeročnem planiranju je dan usklajevanju planskih aktov. Tako ne bo nobena redkost, če bo potrebno v posameznih SOZD izdelati tudi nekaj sto planskih dokumentov.

Odgovornost za izdelavo planskih aktov nosi v prvi vrsti individualni poslovodni organ, strokovne službe, organ za pripravo planskih dokumentov, obveznosti v postopku pa sprejema tudi delavski svet, zato morajo biti člani DS s programom priprave srednjeročnih planov podrobno seznanjeni. Vsekakor pa je pravica in dolžnost nas vseh, da kar najbolj tvorno sodelujemo pri pripravi planskih dokumentov in s tem okvirov našega bodočega razvoja, kajti od uspešnega sporazumevanja in dogovarjanja ter optimalno postavljenih ciljev bo v veliki meri odvisen naš boljši ali slabši jutri.

UPORABA AVTOMOBILOV ZA SLUŽBENE VOŽNJE

Strokovni kolegij je 8. novembra 1984 sprejel navodilo za uporabo službenih avtomobilov. Navodilo je potrebno zaradi pravočasnega planiranja voženj in kombiniranja prevozov in s tem več reda ter zmanjšanje porabe goriva, ki ga smemo porabiti le v omejenih količinah.

Za vsako službeno vožnjo mora uporabnik javiti potrebo najkasneje do 12. ure predhodnega dne, za daljše vožnje, to je potovanja, ki trajajo več dni, potovanja izven republike in v tujino pa najmanj tri dni prej. Zahtevek se preda Kolar Janezu v pisarni št. 9.

O uporabi vseh službenih avtomobilov se vodi evidenca in kontrola. Kontrolo opravljajo čuvaji in Kolar Janez.

Prijaviti je potrebno vsako potrebo po potovanju — službeni vožnji, kajti na osnovi prijave se lahko odobri tudi uporaba lastnih osebnih avtomobilov, če ni na razpolago službenih. Kdor potrebe ne bo prijavil, bo lahko uporabljal le javna prevozna sredstva. Navodila o uporabi službenih avtomobilov se nahajajo v vseh avtomobilih.

Janez Kolar

UPOKOJENI V LETU 1984

Tudi v letošnjem letu smo zaradi odhoda v pokoj izgubili nekaj pridnih delavk oz. delavca, ki jih bomo pri delu precej pogrešali.

Že v mesecu februarju je zapustila TOZD Konfekcija Mozirje tov. Fanika Fajdiga, ki je bila invalidsko upokojena, kot invalid I. kategorije invalidnosti. Opravljala je dela in naloge konfeksionar v skupini A1.

V naslednjem mesecu je zapustil vrtarje tov. Jože Rajter. Pri nas je bil zaposlen od leta 1972, in sicer je najprej delal kot skladiščni delavec, kasneje pa je bil kot invalid III. kategorije inva-

lidnosti prerazporejen za opravljanje del in nalog nočni čuvaj, ki jih je z vso resnostjo opravljal.

Po kolektivnem dopustu se ni več vrnila na delo tov. Alojzija Venek, ker se je starostno upokojila. Opravljala je dela in naloge konfeksionar, v skupini A3 polnih 10 let.

V začetku meseca novembra je bila invalidsko upokojena tov. Pavla Kuster. Precej časa je bila v bolniškem staležu in se ji zdravstveno stanje ni hotelo izboljšati. Pri nas je bila zaposlena kot konfeksionar vse od leta 1969.

Vida Skok

PO NASMEHIH SODEČ POSEL DOBRO TEČE

Sedaj, v začetku meseca decembra pa bo postal pravno močan sklep še za tov. Franco Solar, ki je tudi bila upokojena kot invalid I. kategorije invalidnosti in bo tako v mesecu decembru

prenehala z delom pri nas. Zaposlena je bila od leta 1972 in je opravljala dela in naloge ročni delavec v skupini A1.

Vsem delavcem se za njihov prispevek

k uspehu delovne organizacije zahvalujemo, v pokoju pa jim želimo še mnogo srečnih in zdravih let.

Zora Štruel

NOMINALNI IN REALNI OSEBNI DOHODKI

Osebnih dohodkov in v isti sapi tarnanje nad neukrotljivo rastjo cen so vse pogostejše teme vsakdanjih pogovorov. Vsi se zavedamo in še bolj občutimo, da kljub nominalnemu porastu osebnih dohodkov njihova vrednost realno pada, da za prejeta denarna sredstva dobimo vse manj.

Osebnih dohodkov v SRS so v povprečju do letošnjega avgusta v primerjavi s povprečjem za enako obdobje lani nominalno narasli za 48,1 %, od tega najmanj v gradbeništvu (42,5 %) in največ v družbenih organizacijah in skupno-

stih (54,4 %). Realni osebni dohodki so v tem obdobju v povprečju padli za 3,8 %, največ spet v gradbeništvu, za 7,5 % medtem ko so v družbenih organizacijah in skupnostih uspeli zadržati neto OD na ravni lanskega avgusta oziroma jih celo povečati za 0,3 % (tabela 1).

Pogled na gibanje realnih osebnih dohodkov za nekaj let nazaj nam pokaže, da le-ti postopoma padajo že od leta 1980 dalje in so v teh letih realno padli skupno za 33,7 %. To pa je skrajna meja, zato bo nujno z ustreznimi

ukrepi ekonomske politike nadaljnji padec le-teh končno ustaviti.. (tabela 2)

Zanimiv je tudi pregled potrebnega časa za nakup enote posamezne dobrine po posameznih letih, ki jo kaže spodnja tabela. Pove nam, koliko časa je moral delavec s povprečnim osebnim dohodkom v posameznem letu delati, da si je lahko privoščil nakup posamezne dobrine brez upoštevanja drugih obremenitev družinskega proračuna. (tabela 3)

Tabela 1

POVPREČNI MESEČNI ČISTI OSEBNI DOHODKI DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

	Poprečni mesečni čisti osebni dohodki (din) Ø 1-VIII 84	I-VIII 84	
		Indeks	Indeks
		nom. oseb. doh.	realni dohodki
SKUPAJ	24 707	148,1	96,2
GOSPODARSTVO	24 351	148,1	96,2
NEGOSPODARSTVO	26 611	148,5	96,4
Industrija in rudarstvo	24 085	148,8	96,6
Kmetijstvo in ribištvo	24 274	147,1	95,5
Gozdarstvo	27 258	153,3	99,5
Vodno gospodarstvo	22 068	143,2	93,0
Gradbeništvo	22 245	142,5	92,5
Promet in zveze	26 709	147,1	95,5
Trgovina	24 390	149,2	96,9
Gostinstvo in turizem	21 808	149,9	97,3
Obrt in osebne storitve	24 392	148,0	96,1
Stanovanj. komunal. dejav.	23 148	147,6	95,8
Finance idr. posl. stor.	29 533	147,6	95,8
Izobraževanje in kultura	27 651	147,1	95,5
Zdravstvo in soc. varstvo	23 995	146,5	95,1
Družb. organiz. in skup.	29 464	154,4	100,3

Tabela 2

INDEKSI POPREČNIH REALNIH OSEBNIH DOHODKOV DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

	1979	1980	1981	1982	1983	I-VIII 84
	1978	1979	1980	1981	1982	I-VIII 83
SKUPAJ	101,0	91,4	91,2	96,9	90,6	96,2
Gospodarstvo	100,7	91,7	91,9	96,9	91,2	96,2
Negospodarstvo	102,3	90,0	88,1	97,0	87,9	96,4

Tabela 3

POTREBNI DELOVNI ČAS¹⁾ ZA NAKUP NEKATERIH DOBRIN ure in minute

	1980	1981	1982	1983	VIII 84
Črni kruh kg	10'	11'	11'	10'	16'
Bela moka kg	16'	17'	18'	19'	17'
Govedina kg	1h 43'	1h 44'	1h 48'	2h 19'	1h 58'
Svinina kg	2h 22'	2h 26'	2h 40'	3h 28'	2h 53'
Jedilno olje l	39'	41'	50'	51'	55'
Mleko l	9'	12'	13'	15'	16'
Sladkor kg	23'	25'	25'	28'	22'
Prava kava kg	8h 24'	8h 30'	8h 23'	12h 41'	9h 43'
Časopis	7'	7'	7'	7'	7'
Avtomobil "zastava 750" kos	1626h	1629h	1498h59'	1492h48'	1736h52'

TKANINE

Nadaljevanje od številke 3

4. Tkanine za ženske kostime, moške obleke, hlače, plašče

so tkanine iz česane volnene preje in jih imenujemo "komgarn". Izdelane so iz 100 % volnene preje ali v mešanici volne in efektne sukanca v razmerju 80:20 ali 90:10 ali pa v mešanici volne in sintetike v razmerju 55% :

45% - "diolen". Te tkanine so v širini od 140 - 150 cm.

Fresko

Je volnena tkanina iz volne in efektne sukanca v vezavi kepra ali platna. Razmerje je 90% volne in 10% efektne sukanca. Izdeluje se v širini 140 cm. Uporabljamo ga za ženske kostime, uniforme, jakne, za uniforme se

uporablja impregriran fresko. Fresko iz volne in moline sukanca v vezavi platna (podobno pepitu) se uporablja za moške obleke in hlače. Ta tkanina je pri nošenju zelo neobčutljiva.

Leakril

Izdeluje se v širini 140 cm v mešanici 70% leakrile in 30 % cel vlaken. Uporablja se za ženske obleke, krila, moške obleke. Tkanina ima volneni otip.

Te tkanine so zelo občutljive na madeže in jih težko očistimo.

Marengo

Je tkanina v vezavi cirkasa. Vsebuje 5% belih vlaken. Uporablja se za kostime, moške obleke, smokinge, frake.

Adrija

Je mehko volneno blago iz 100% volnene preje v vezavi adrija v črni barvi. To volneno tkanino uporabljamo za smokinge, frake, suknjiče, večerne svečane obleke. Tkanina ima na površini droben valovit vzorec, zaradi vezave in ima po tem tudi ime.

Cheviot (ševiot)

To je volneni kamgarn v vezavi kepra (cirkasa) ali platna. Na otip je zelo ostro, trdo blago. Po navadi je enobarven, najčeseče črn ali temno moder. Uporablja se za obleke, kostime, krila, hlače, v svetlih niansah pa za teniške obleke. Je v vezavi panama.

Koverkot

Tkanina ima ime po vezavi koverkot (to je petvezni atlas). Uporablja se za spomladanske in jesenske plašče, površnike, športne suknjiče. Površina tkanine je drobno zrnčasta. Tkanina je lahko izdelana tudi v vezavi strmega kepra ali krepa. Izdeluje se v širini 140 cm. Dobimo ga tudi kot double tkanino, kjer je na hrbtni strani karirani koverkot. Koverkot je zelo podoben tudi gabrdenu (na licu je efekt žarkov).

Crombis (krombi)

Je najdražje blago za moške in ženske zimske plašče. Izdeluje se kot double tkanina. Tkan je v vezavi kepra. Površino ima podobno nizkemu plišu. Izrazite barve so: siva, rjava, črna, modra, marengo. To blago je zelo trpežno.

Loden

Spada v skupino sukna. Je polsten, zato ima dlakavo površino. Vezava je štirivezni lomljeni keper. Dela se v širini 140 cm v barvah: olivna, zelena, rjava, siva in črna.

Boncle (bukle)

Tkanino izdelujemo iz bukle (vozličaste) preje in ima po tem tudi ime. Izdeluje se v širini 140 cm v različnih barvnih odtenkih. Bukle uporabljamo za suknjiče, kostime, ženske plašče.

Tweed (tvid)

To tkanino izdelujejo iz grobe mikane volnene preje in iz vzporedne tanjše kosmatene niti. Delan je v vezavi platna, kepra ali cirkasa. Kosmičasto sukno je lahko v raznih barvnih odtenkih. Tkanino uporabljamo za spomladanske, jesenske, športne plašče, v tanki kvaliteti pa tudi za suknjiče in kostime.

Duble tkanine – kosmičasto sukno

Te tkanine so sestavljene iz dveh plasti tkanin, ki sta pritkani ena k drugi. Zgornja tkanina je v vezavi platno iz kosmičaste preje z dodanimi 10% sintetičnimi vlakni črne barve, ki dajejo lepši izgled. Izdelana je v širini 140 cm. Uporablja se za plašče, kostime, suknjiče.

Marengo

Je lepo sivkasto-črno melirano, močno polsteno blago, oz. sukno. Tkanina je skoraj popolnoma črna, siv ton pa ji dajejo bela vlakna, katerih je 5%. Blago se uporablja za obleke, kostime, v beli kvaliteti za moške in ženske plašče.

Mikanka

Je splošna označba za debelo blago iz mikane volnene preje. Značilnost teh tkanin je dlakava površina, zaradi grobih niti. To blago je lahko enobarvno ali karirano. Blago uporabljamo za plašče, v tanjši kvaliteti tudi za obleke in kostime.

Modna česanka

Je skupno ime za vse tkanine v kvaliteti kamgarna v različnih vezavah s progastimi vzorci z dodanimi svilenimi ali bombažnimi efektnimi nitmi do 16%. Najčeseče so v vezavi keper. Blago uporabljamo za kostime in moške obleke.

Modna hlačevina

Je iz čiste česane volnene preje v progastih vzorcih z dodanimi svilenimi nitmi. To blago uporabljamo zlasti za hlače pri sakojih in pri večernih oblekah. Vezava je atlas.

Navadna hlačevina

Poznamo jo pod imenom cajg. Izdelujemo jo v širini 140 cm. V osnovi je muline sukanec, v votku (vigon). Tkanina je stkana vedno iz zelo močnih sukanih niti (volnenih, polvolnenih, bombažnih). Je trpežna, se pa rada mečka in mokra je trda. Vzorcji so vedno progasti.

Štruks

Tkanina ima ime po vezavi štruks. Največ ga izdelujemo v sivi barvi. Je bombažna ali volnena tkanina, podolžno rebričasta. Hrbtna stran je po navadi kosmatena. Uporablja se za delovne hlače, za športne in jahalne hlače. Spada med najtrpežnejše hlačevine. Uporablja se tudi za prevleke avtomobilskih sedežev.

Velur

Izdelujemo ga iz česane volnene preje ali iz velblodje dlake, ki pa je mnogo dražja. To so tkanine, ki spadajo že v grupo žametov in plišev. Je zelo mehka in močno kosmatena, toda zelo občutljiva pri nošnji. Tkanina se tke kot dvojno blago (double) in je samo vralo

polstena. Uporablja se za damske plašče v različnih barvah.

Žameti in pliši

Žameti ali baržuni so tkanine, kjer je osnovni tkanini zatkana gosta vlaknasta struktura – kakor ščet vezana snov. Zato učinkujejo žameti na otip kot nizko rezano krzno. Pliši so bolj grobi z večjo lasno površino. Pri žameti je lasna površina debela od 1–3 mm, pri pliših pa je tudi do 8 mm. Žamete in pliške tkemo na posebnih stavitvah z noži in iglami. Če so tkani z iglami, pravimo tkanini epingle (to je nerezani zankasti žamet).

Jekdani žamet

Dobimo ga na ta način, da po vzorcu izjedkamo lasno površino. To tkanino uporabljamo največ pri narodnih nošah.

Panett

Je rebričasti kord v širini 80 cm. Spada v grupo žametov in plišev. Uporablja se za obleke, klobuke itd. Lahko je enobarven ali tiskan.

Manchesterski kord

To je kord z najširimi rebri. Imenujemo ga tudi alpinistični kord. Barve so v glavnem sive in drap. Delan je iz bombaža.

Velveton

Je tkanina v 8-veznem atlasu iz bombaža, močno kosmičasto in striženo na las. Tke se v širini 80 cm. Slaba stran velvetona je, da je moker zelo trd, v dežju pa se poznajo vodne kaplje. Barve so: rjava, zelena, črna, rdeča, zlato-rumena. Uporablja se za hlače, angleške jopiče, plezalne hlače, krila, kostime, suknjiče itd.

5. Tkanine za podlogo in medvlogo

Centelin

V zadnjih letih je tehnika in tehnologija izdelave fiksirnih medvlog dosegla ogromen napredek, in tako danes skoraj ni oblačila, ki ne bi imel kakega dela fiksiranega. Medvloge se uporabljajo za sprednje dele, za reverje, za ovratnike itd. Centelin je tkana medvloga, ki je na spodnji strani prevlečena s termo plastično maso. Ta masa se pri postopku termo fiksiranja pri temperaturi 150–160°C, v času od 4–10 sekund, veže na tkanino.

Flizelin

Je netkani material z lepljivim nanosom. Uporablja se za fiksiranje, tako kot centelin. Proizvaja se v različnih kvalitetah in z različnimi nanosi. Tako pri centelinu, kot pri flizelinu je za kvalitetno fiksiranje važno

1. pravilen izbor kvalitete osnove in nanosa glede na osnovno tkanino in model,

2. pravilna nastavitve vseh parametrov (temperature, časa in pritiska) pri fiksiranju.

Krojaški kanafas

Izdeluje se v širini 80 cm v vezavi platno. Možno je škrobljen. Izdelan je iz vignon preje (iz bombažnih odpadkov in kratkih vlakenc) in je porazen. Uporablja se za medvlogo pri suknjičih, plaščih.

Žimnato platno

Votek ima iz sukanca volne ali kozjih dlak ali konopljenih vlaken. Krojači ga poznajo pod imenom henzel. Uporablja se kot neleppljiva medvloga pri oblikovanju reverjev in ovratnikov.

Žepovina

Tkanina je iz bombažnega sukanca. Po osnovi in po votku je vtkana žima. Izdelana je v širini 40 cm, uporablja pa se kot vmesna podloga, za oblikovanje reverjev itd.

Atlas za podlogo

Tkan je iz bombaža ali svile. V prodaji je v zelo različnih barvah. Uporablja se za podlogo pri zimskih plaščih in kostimih. Tkanina je zelo gladka in svetleča.

Batist za podlogo

Izdelujemo ga kot prosojno svetleče blago iz merceriziranega bombaža v vezavi platno. Ima mehak, svilen otip. Uporabljam ga kot lahko podlogo pri ženskih oblekah, krilih.

Brokat

To je žakartska podloga v raznih barvah z majhnimi cvetličnimi vzorci ali geometričnimi motivi. Osnova je bombažna, votek pa iz umetne svile. Pravi brakat ima vtkanke kovinske niti.

Cloth (klot)

Tkemo ga v različnih širinah do 160 cm v vezavi petveznega atlasa. Tkanina je izdelana na lesk, ki ga dobimo z

merceriziranjem in kalandriranjem. Uporablja se kot poceni blago za podlogo.

Rokavina

Vezava je platno, keper ali petvezni atlas. Uporablja se kot podloga za rokave. Biti mora zelo gladka. Je vedlo svetlih barv z vtkanimi barvnimi nitmi. Surovina za rokavino je bombaž ali umetna svila.

Serge (serž)

Je podloga, ki jo uporabljamo pri moških oblekah, ženskih kostimih. Tkana je v večrednem kepru in močno kalandirana na lesk. Barve so: siva, rjava, modra, črna. Širina je 120–140 cm. Surovina je volna, bombaž ali umetna svila.

Vatelin

Uporablja se kot vmesna podloga. To ni tkanina, pač pa kosmičasta pletenina. Dela se v sivi, beli in črni barvi.

Ivanka Šaponjić

Naš cilj je bil 4 478 m visok hrib - MATTERHOREN

V Ljubljani smo že. Končno. Čakamo vlak Ljubljana – Zürich. Časa imamo še ogromno, zato mimogrede skočimo v kino Union. Gledamo zanimiv in napačen film, vendar škoda, konca ne smemo počakati, kajti vlak bo vsak čas odpihal. Nenačrtno nas film tako pritegne, da Vera celo reče, da gre naprej jutri. Čeprav smo vsi vedeli, da je to le zato, ker hoče nekaj reči. Zapustimo predstavo in že čakamo vlak, ki pa seveda ni nikoli točen. Po polurni zamudi le pripelje in nas trojico potlačil nekam v sredino, v gužvo, kakršna je lahko le na naših vlakih. Vlak neutrudljivo piska v noč, mi pa gremo novim doživetjem naproti. Pusto potovanje popestri prijatelj s pripovedovanjem o letošnji Zgornji-savinjski alpinistični odpravi na Grenlandijo. Bil je član te odprave in vrnil so se šele pred dobrim tednom, tako je bil še poln doživetij. Ta noč nam mine kot bi trenil. Dan nas preseneti nekje v osrčju Avstrije, v svetu, ki je zelo lep oziroma urejen. Po krajših zapletih na avstrijsko-švicarski meji se končno vsi srečni dobimo z mojim bratrancem, ki živi v Švici v Zürichu. Dva dni živimo pri njem kot "lordi". Ne smem pozabiti omeniti krajšega izleta z njim na Rheinfall, to je kraljestvo reke Ren – njenih divjih slapov. Človeku zastane dih ob enem samem pogledu nanje.

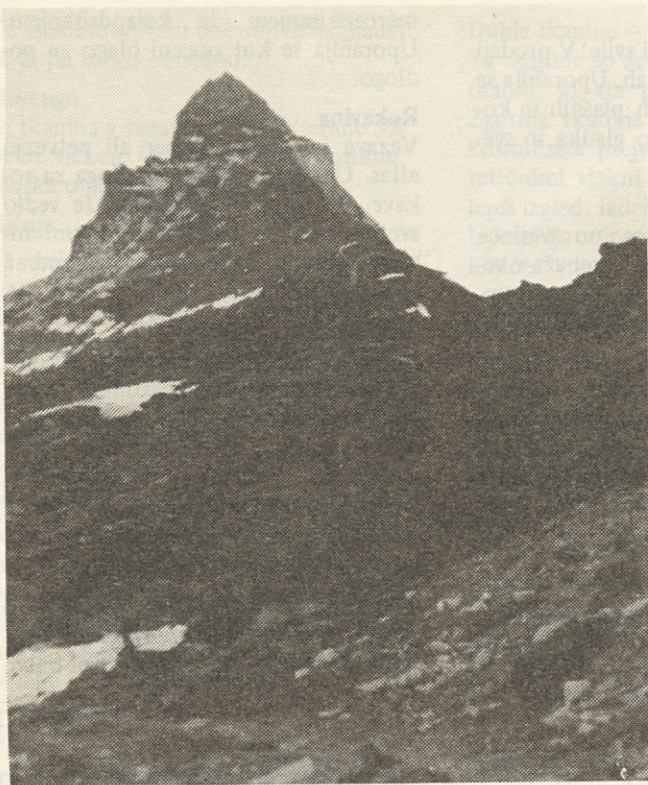
To je čudovita igra vode z naravo in ko se vsake toliko časa nad slapovi razgrne mavrica v škrlatnih barvah, se ti res zazdi, da gledaš nekakšno divjo predstavo narave.

Tako mineta dva dni in ločiti se moramo od sorodnikov, kajti naš cilj in želje zahtevajo nekaj, za nas najljubšega – hribe.

Tako iz Winterthurja mimo Züricha, glavnega mesta Švice – Berna vihamo z vlakom naprej proti našemu cilju. Vse povsod nas spremljajo gostoljubni ljudje, čisto in lepota narave. Tako smo prispeli v Brig, tu pa moramo prestopiti na zobato železnico, ki nas popelje preko St. Nikolausa po čudovitih gorskih prelazih, mimo nešteto ledeniških slapov, preko sveta, ki se bistveno razlikuje od naše Slovenije, v izhodiščno točko Švicarskih Alp – mesto Zermatt. Vsak skozi svoj delček okna v vlakom opazuje in nestrpno čaka, kdaj bo zagledal „naš“ hrib. Vendar se nam ta le-ta skriva vse do takrat, ko izstopimo iz vlaka. Šele, ko smo že v centru mesta, se nam odkrije med hišami, polnimi rož. Vsi ostrmimo, vsi si najbrž mislimo enako, želimo ga doživljati, ne samo gledati. Vzdignjen je daleč v višave – njegov ošiljen vrh. Sameva sam, nikjer blizu nima soseda. Prevladuje sam, kot nekaj vzvišenega,

svetega. Vabi nas. Z žičnico se pripeljemo kar nekaj nad 2000 metrov, od tod naprej pa do zadnje kočice pod vrhom. Pot je strma. Že po nekaj urah čutimo utrujenost. S seboj imamo pač vso opremo in prtljago za bivanje tukaj. Otovorjeni smo kot mule. Tu se pozna že tudi višina, saj je ta kočica že kar okoli 3000 metrov nad morjem. Zdi se, da se nam kočica kar odmika, da bi jo lahko prijel, do nje pa je še neskončno daleč. Končno smo le pri njej. Že od daleč slišimo vpitje v srbohrvaščini. Vsi se sprašujemo, kaj bi to pomenilo. Ko pridemo bliže, zagledamo naše ljudi, ki obnavljajo to kočico. Kamorkoli prideš, srečaš našega rojaka, še tu, kjer smo si najmanj mislili. Bolj zanimivo je bilo zvečer, ko smo sedeli v koči. Tu je doma denar, tu se srečujejo ljudje vsega sveta. Za eno mizo sedimo kot ena družina dva Francoza, Italijan, dva Angleža, dva iz Amerike in mi trije. V začetku smo se kar opazovali, pozneje pa smo se le začeli sporazumevati od kod in kje smo doma. In ko mi rečemo, da smo Jugoslovani, se eden izmed amerikancev takoj oglasi in reče: „Aha, Sarajevo.“ Presenečeno ostrmimo. No, pa smo le povsod znani. Spati hočemo zunaj, vendar nam vreme ne pusti, saj prav narahlo začne snežiti. Odšteti moramo tistih nekaj frankov, ki za

nas veliko pomenijo. Za tiste iz drugih koncev sveta je to le drobiž. Vsi nestrpno čakamo jutra, saj smo v dvomih ali bomo sploh lahko šli naprej ali ne, vreme nam je pač zagodilo. Tukaj v teh centralnih Alpah moraš pač imeti srečo z vremenom, tako da sploh ni čudno, če iz lepega sončnega vremena kar na enkrat začne snežiti. Vendar zbudí nas prelestno jutro. Po hitrem postopku vržemo nase nekaj hrane, s seboj vzamemo vso opremo in hajd v temno, mrzlo jutro. Včasih hitimo naprej brez varovanja. Razmere niso idealne, zgoraj plast novozapadlega snega, spodaj led ali pa grušč. Navežemo se in varujemo eden drugega, drugače ne gre. Tu se pozna šele prava višina, vsake toliko časa se ustavimo in globoko vdihavamo zrak, ki ga je tako malo. Oziramo se, opazujemo svet okoli sebe. Daleč, zelo daleč pod nami spi mesto Zermatt, pod mogočnimi vršaci, ki nemo pričajo že tisočletja. Še malo dlje je najvišji vrh Evrope Mont Blanc, še dlje Italija in potem, potem, tam res daleč nekje je najlepši košček sveta. Za hip pomislim na dom, kako rada bi še zdajle spala v topli postelji. Prijatelja me zbudita iz sanjarjenja, moramo naprej. Vzpon postaja vedno bolj zahteven, pogosto moramo uporabiti naše alpinistične sposobnosti. Višina pa je že nekaj čez tritisoč metrov. Tu je tudi zadnji bivak pod vrhom, koča, ki služi samo gorskim vodnikom, ljudem, ki za velik denar vsak dan hodijo v hrib in nazaj s klientom, ki jim je voljan plačati. Tu zopet glavnoložno igra denar. Vzpenjamo se na-

prej. Zopet hitimo, saj nas čaka še bolj nevaren kot vzpon — sestop. Veter neusmiljeno včasih tako pritegne, kot da hoče nas vse na gori zmetati v globino. Še hujši je na vrhu. Vse to doživljamo kot v sanjah, ne moremo se zbrati in šele potem, ko smo že s sestopom skoraj pri kraju, pride vse to za nami. Pred očmi zaplešejo vrhovi gora, vsa tista nevarna mesta, kjer smo zastavljali dih, sploh vse, kar smo na gori doživljali. 4478 metrov visok Matterhoren je bil za nami. Uresničila se nam je želja, ki nas je spremljala v gorah naših Alp, v stenah Hrvatske, skratka povsod, kjer smo hodili. Kar nikakor ne verjamem, da je vse to že za nami. Še zadnjič pogledamo našo goro na višini 2000 metrov. V zahvaljujočem soncu je videti vsa zlata, kakor da se nam hoče za ves trud in napor, ki smo ga doživljali, zahvaliti. Nazaj grede poberem ob poti par kamenčkov, za tiste najdražje, ki vem, da jim bo ta drobec tako mogočne gore kot je Matterhoren veliko pomenil.

Zvečer se lačni, žejni, najbolj pa utrujeni zabubimo v spalne vreče in zaspimo kot ubiti nekje blizu centra Zermatta. Zbudí nas zopet prelep sončen dan, to je dan, ko odhajamo nazaj, oziroma naprej, zopet novim dogodkom naproti. Na hitro si ogledamo še to mesto in iz minute v minuto ugotavljamo, da je tu turizem res na visoki ravni. Povsod samo hoteli, restavracije, turistični biroji. Mesto z 2000 prebivalci, od tega s 300 našimi rojaki, je urejeno, polno čudovitega cvetja.

Med konicami streh se znova in znova kaže naš Matterhoren, ki nas še vabi nazaj. Sedaj ga res zadnjikrat vidimo in ostali bodo le nepozabni spomini nanj. Spomin je pač edini raj, iz katerega te ne morejo pregnati.

Odločimo se, da svojo srečo preizkusimo še z avtoštopom. In res, tudi tu nam ne pokaže zob, kajti brez večjih zapetljajev puščamo za sabo Simplonski prelaz in z njim deželo, kakršna je lahko le Švica. Znajdemo se v kraju Varzo, že na italijanski strani. Naše potepanje hočemo popestriti tudi z ogledom Benetk, tako se mimo Domodossolo, Verbanie, Strese, kraja, ki se nam globoko vtisne v spomin, čeprav ga lahko opazujemo le iz drvečega avtomobila in Milana pripeljemo v Brescia, kjer moramo prenočiti. Noč preispimo v bližini avtoceste in ko nas zgodaj zjutraj zbudí prijazno sonce, ropot mimovozečih avtomobilov, občutimo, da so nas ponoči obiskali nadležni komarji, saj se eden bolj kot drugi praska vsepovsod. Nabašemo nahrbtnike in zopet štopamo. Vsi umazani od cestnega prahu se priljubimo šoferju nemškega tovornjaka, ki mi v slovo podari kaseto s prijetno glasbo, ki nam je krajšala kar dolgo pot do Benetk. Pri ogledu mesta nismo sužnji časa, kajti njegov poseben način izgradnje nas tako pritegne, da skoraj pozabimo, da smo tudi lačni. Privoščimo si pizzo, vrček piva in seveda tudi manjši nakup. Vsi zadovoljni, hkrati pa tudi žalostni, saj se naše potepanje bliža kraju, z veliko sreče še isti dan prištopamo v Trst. Tu je našega štopanja konec, saj nas preseneti neprijazen dež, ki nas prisili, da se s težkim srcem odločimo za nadaljevanje naše poti z vlakom. Časa do odhoda vlaka imamo na pretek; sedimo kot potepuhi na svojih nahrbtnikih sredi perona. To je čas, ko se nam nudi priložnost miselno obnoviti našo zares pestro enotedensko potepanje po čudovitih krajih, gorah in jezerih, to je čas, ko ugotovimo, da nas vse te lepote zblížajo in nas povežejo še v večje prijateljstvo. Iz tega sanjarjenja nas prebudi pisk vlaka, ki nas v zgodnjih jutranjih urah pripelje v Ljubljano, na začetek in konec naše skupne poti. Srečni, polni prijetnih doživetij se že pogovarjamo o novih načrtih — kam naslednje leto. Vsekakor v hribel!

Ko se mi sedaj spomini vračajo in ko vsa prevzeta zopet doživljam našo pot od začetka, pa do konca, lahko zaključim z Nejščevimi mislijo „Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.“

Mija Štorgeli

Če nameravate kupiti hišni računalnik...

Danes je v sredstvih javnega obveščanja pa tudi drugod vse več slišati o hišnih računalnikih. Marsikdo se je že vprašal, kaj sploh so ti računalniki in čemu služijo. Enostavnega odgovora na to vprašanje ni. Odgovorov je namreč toliko, kot je primerov, kjer se računalnik uporablja. Res pa je, da so te naprave na pohodu in da so že osvojile večino razvitega sveta. Tudi pri nas se vedno bolj vključujejo v vsakdanje življenje. Od nas pa je odvisno ali jih bomo sprejeli ali ne ter kako in kje jih bomo uporabili. Nekateri celo trdijo, da bomo tiste, ki po letu 2000 ne bodo pri svojem delu ali doma uporabljali računalnikov, lahko primerjali s tistim, ki so danes nepismeni. Računalnik naj bi tako bil vstopnica v tretje tisočletje.

Tehnološki in znanstveni razvoj v zadnjih letih, zlasti na področju mikroelektronike in mikroročunalnikov, je bil fantastičen. Medtem ko so bili računalniki pred letom 1970, zaradi svoje visoke cene, dostopni le ozkemu krogu visoko usposobljenih strokovnjakov v belih haljah in klimatiziranih prostorih, pa so se do danes že tako zmanjšali in pocenili, da so postali dostopni vsem, ki jih te reči zanimajo. Kot primer za zmanjšanje velikosti naj povem, da danes povprečni hišni računalnik ni večji od knjige žepnega formata, pri čemer pa v marsičem presega sposobnosti svojih vrstnikov izpred petnajst let. Če pogledamo še malo bolj nazaj, pa vidimo, da bi podoben, po svojih karakteristikah pa nedvomno slabši računalnik še pred štiridesetimi leti, ko je bil sestavljen iz elektronk, zasedal kar celo proizvodno halo, porabil elektriko manjše elektrarne, pri tem pa bi bil nezanesljiv in počasen. Zanimiva je znana primerjava z avtomobilsko industrijo, ki pravi približno takole: če bi bil tak napredek možen v avtomobilski industriji, bi danes Rolls-Royce stal slab milijon starih dinarjev, z litrom bencina pa bi prevozili nekaj tisoč kilometrov.

Računalnik lahko uporabljamo za marsikaj. Danes srečamo računalnike, ki so le malo boljši od hišnih v industriji, kmetijstvu obrti, turizmu, zdravstvu, šolstvu, v pisarnah, skratka na vseh področjih človekove dejavnosti. Mogoče se vam zdi trditev, da pisalni stroj danes izumira, pretirana. Še bolj neverjetno se bo komu zdelo, da mu bo že jutri sledila klasična tiskana beseda, denar. Toda prav tako neverjetno se je

zdelo ljudem v srednjem veku, da bodo knjige nekoč naprodaj, da jih bodo ljudje lahko sami brali. Kasneje pa se je zdelo neverjetno, da se bodo ljudje vozili z avtomobili, avioni, da se bodo celo sprehajali po luni.

Računalniki so prodrli med široke množice, pa če nam je to všeč ali ne. Njihove sposobnosti lahko spoznavamo kar doma, brez belih halj in klimatskih naprav. Najenostavnejše modele lahko kupimo tudi pri nas v papirnicah pa tudi v nekaterih drugih trgovinah. Vse to omogoča masovno uporabo, to pa je tisti faktor, ki zagotavlja nadaljni razvoj, izboljšave in nezadnje tudi nižje cene.

Komunikacija med človekom in računalnikom je danes uporabniško prijazna. To pomeni, da lahko uporabljamo računalnik brez kakršnega koli znanja programiranja in drugih računalniških veščin. Največkrat je dovolj, da poznamo le kratka navodila, ki niso daljša od tistih za uporabo pralnega stroja. Računalnik nas vodi skozi določen problem, mi odgovarjamo na njegova vprašanja na naraven in razumljiv način. Če nas slučajno ne razume, nas prosi za dodatna pojasnila, oziroma opozori na napake in nemogoče zahteve. Na koncu pa nam v jasni in nedvoumni obliki sporoči rezultate, za katere bi sami potrebovali včasih tudi več ur, dni ali mesecev.

Kaj lahko storimo, da ne bomo ostali na robu dogajanja? Dokler bodo hišni računalniki, ki v Veliki Britaniji stanejo na primer 130 £, pri nas stali preko devet milijonov starih dinarjev, žal ne veliko. Če upoštevamo, da za tako napravo dela delavec v tujini nekaj dni, pri nas pa nekaj mesecev, je slika o stanju pri nas samo še bolj jasna.

Šele spoznavanje osnovnih zmožnosti hišnih in podobnih (osebni, družinskih itd.) računalnikov na lastni koži nas lahko pripelje do odgovora na vprašanje, zakaj bi jih lahko uporabljali. Možnosti uporabe pa se odpirajo iz dneva v dan in to tako hitro, da jih sprti niti ne moremo uresničiti. Toda čimveč bo tistih, ki bodo spoznali in uporabljali računalnike, tem hitreje se bo podiral mit o zapletenosti teh naprav in temveč bo programov in področij, kjer bodo računalniki našli svoje mesto.

Če se odločimo za nakup, moramo vedeti, da je računalnik le splošen stroj. Ko ga kupimo, ne moremo z njim početi skoraj nič, dokler ne pokličemo na pomoč programe. Nekateri programi so kar v računalniku samem in začno delovati takoj po vklopu. Vse druge programe pa moramo v računalnik včitati iz zunanega spomina (kasetofon, mikrotračna enota, disketa, itd.). Poleg zunanjega pa potrebujemo tudi notranji spomin. Čim zahtevnejši so programi, temveč spomina potrebujejo. Velikost spomina se meri v kolobytih, megabytih, itd. Za ilustracijo naj povem, da en byte ustreza enemu znaku, en KB pa je 1024 znakov. Pri odločitvi za nakup je važno tudi to, da kupimo takšen računalnik, kakršnega imajo tudi naši prijatelji. Tako si lahko kasneje izmenjujemo programe, saj največkrat nimamo možnosti nakupa v tujini, pri nas pa je doslej naprodaj le kasete, ki jo je izdal Radio Študent za računalnik ZX Spectrum. Ta računalnik je pri nas precej popularen in ga lahko kupimo tudi za dinarje.

Spada v skupino računalnikov angleškega konstruktorja Cliva Sinclaira (ZX 80, ZX81, Spectrum, QL). Za

RAČUNALNIK COMMODORE 64 Z OPREMO

ta računalnik se dobi pri nas že kakšnih tristo do štiristo programov. Večino teh programov sestavljajo igre, nekaj pa je tudi uporabnih.

Računalnik lahko priključimo na vsak televizor, ki ima UHF področje, uglasen je namreč na 36. kanal. Za delo pa potrebujemo še kasetofon, ki naj ima vhode za slušalke in mikrofona ter po možnosti še števec traku. Da računalnik nekaj dela, mora imeti program. Ta je sestavljen iz ukazov v enem od računalniških jezikov. Za različne probleme so primerni različni jeziki. Pri mikroročunalnikih je najpopularnejši jezik BASIC, uporabljajo pa se tudi PASCAL, C, FORTH, ASSEMBLER. Za posamezna področja pa še LOGO (jezik je bil konstruiran tako, da ga z minimalnim predznanjem uporabljajo že predšolski otroci) in PROLOG (jezik za opisovanje problemov umetne inteligence).

Poleg firme Sinclair naj omenim še nekaj bolj znanih in pri nas zastopanih tujih proizvajalcev. V konsignacijski prodaji lahko dobite računalnike COMMODORE in APPLE. Od naših tovarn pa naj omenim ISKRO, GORENJE, RADE KONČAR itd.

V letošnjem letu sta pri nas začeli izhajati reviji MOJ MIKRO in BIT. Ukvarjata se s problemi računalništva in ju priporočam vsem, ki jih te stvari zanimajo. Opozoril bi vas rad tudi na občasne posebne izdaje beograjske revije Galaksija – "RACUNARI U VASOJ KUCI". Sedaj je v pripravi že tretja številka.

Niko in Tomaž

MESEC POŽARNE VARNOSTI V ELKROJU

Nad Elkrojem se je začel valiti temen din. Sirena je zatulila ob 15.15. Požar v Elkroju, gorita skladišče surovin in gotovih izdelkov.

Prvi so na mesto požara prihiteli naši gasilci, dve trojki, ki so takoj začeli gasiti s pomočjo hidrantov iz hodnika upravne zgradbe in kotlovnice. Formirala se je tudi trojka za prvo pomoč z

vso potrebno opremo za nudenje prve pomoči. V sledečih 12 minutah pa so po dodatnem obvestilu preko telefona prihitela na pomoč vsa okoliška gasilska društva. GD Nazarje s cisterno in motorno brizgalno, GD Gorica ravno tako s cisterno in motorno brizgalno, GD Rečica, Pobrežje in Mozirje pa tudi z motornimi brizgalnami. Za red in usmerjanje je skrbel Narodna zaščita Elkroja.

Res je, to se je dogajalo v ponedeljek, 29. oktobra v okviru načrtovane protipožarne vaje, ki sta jo pripravila sektorski poveljnik Krajner Roman, ki je vajo tudi vodil in Kolar Janez. Z vajo smo preverili možnost in način gašenja večjega požara v Elkroju, kajti zavdati se moramo, da sami lahko pogasimo le manjše, začetne požare, za večje pa smo odvisni od pomoči najbližjih gasilskih društev.

Prav s to vajo, v kateri je sodelovalo 60 gasilcev, smo ugotovili, da kljub manjšim pomanjkljivostim lahko računamo na učinkovito pomoč in občutek, da nismo sami, vsekakor veliko pomeni.

Janez Kolar

IVANKI V SLOVO

Dne 16. 11. 1984 je prenehalo biti plemenito srce Ivanke Gradišnik iz Gornjega grada.

Rodila se je pred 59 leti na Ljubnem ob Savinji. Izučila se je za šiviljo in si pridobila tudi mojstrsko izobrazbo. Nekaj časa je šivala doma kot obrtnica. V tem času je vzgojila mnoge mlade šivilje v pridne in vestne delavke. Leta 1971 se je zaposlila v Elkroju kot konfektionarka in delala do leta 1977, ko se je invalidsko upokojila. Bolehala je več let in zaradi tega zelo trpela.

Njena skromnost in pridnost je lahko za vzor vsem nam, ki smo jo poznali in jo imeli radi.

ZAHVALA

Ob izgubi matere se za izkazano pomoč vsem delavkam iskreno zahvaljujem.

Oprčan Marija

ZIMSKO VESELJE

*Hura, hura,
zima bela
je k nam že prihitela,
vse planine in doline,
v belo je odela.*

*Zdaj pa hitro,
staro, mlado!
Kje so sanke in pa smučke?
Z njimi na poljano belo,
da tekmovanje se bo začelo.*

*Že tekmujejo veseli,
saj bi radi vsi postali,
Stenmarki, Kuralti in Strelji!*

Marko Skok
OŠ Mozirje

OBVEZNO!

*Nihče ni vedel,
kdo tokrat mora v Luče iti?
Vse režije TOZD in DSSS
na delovno soboto so OBVEZNI v
Luče priti!*

*Sprejeli to smo kot obvezo,
drugič, tretjič v Luče se podali,
čeprav bili so mnogi,
ki s tehtnimi izgovori lepo doma so
spali.*

*Prijeli smo za krampe in lopate,
v hrib strm se podali,
žal bili so nekateri,
ki v glavnem kar v gostilni so garali.*

*Položili cev smo,
jo z zemljo zagnili,
spet bili so mnogi,
ki predčasno so domov jo odkurili.*

*Najtežje delo najbolj vztrajnim je
ostalo
in le malo rok pod kompresorjem je
drgetalo.*

*Bohotni žulji na rokah so se naredili,
ko betonske cevi pod cesto skupaj
smo staknili.*

*Nalogo smo le izvršili,
s sendviči jo proslavili,
počivat nismo utegnili,
avtobus takoj smo napolnili.*

*Dvakrat, trikrat zvesto smo kopali,
Elkroju pripadnost izkazali.
Za vse, ki v Lučah so se izmuznili,
še bo akcij, še bodo se potili!*

O tradicionalnem turnirju z DO „POBJEDA“ iz Zagreba tokrat naši gostje. Prispevek je bil objavljen v njihovem internem časopisu in ga objavljamo v originalu.

Tradicionalni pehar ekipi »Elkroja«

Višegodišnji drugarski susret članova radnih kolektiva „Elkroj“ iz Mozirja i „Pobjede“ ove godine je organiziran 13. listopada u Mozirju. Tom prilikom je dvadesetak omladinaca i predstavnika društveno-političkih organizacija iz „Pobjede“ otputovalo u Mozirje gdje su ih domaćini dočekali toplo i srdačno.

Nakon jutarnjeg bogatog doručka koji nam je bio priređen uputili smo se na nogometno igralište „Elkroja“ gdje su nas dočekali članovi ekipe „MGA“ iz Mozirja koji su se pridružili ovom turniru. U sportskom takmičenju koje je proteklo u drugarskom sportskom nadmetanju treće je mjesto osvojila ekipa „MGA“, a ekipa „Pobjede“ drugo mjesto. Zaslužno prvo mjesto i tradicionalni sportski pehar pripao je ekipi „Elkroja“ iz Mozirja.

Tog dana poslije podne između 13–16 sati u restoranu radne organizacije „Elkroj“ organiziran je ručak za učesnike i goste turnira i tom prilikom podijeljene su nagrade takmičarima. U znak siječanja na ovaj sportski i dru-

garski susret domaćini su predstavnici naše Radne organizacije „Pobjeda“ poklonili lijepu kristalnu vazuu.

Susret za vrijeme ručka iskorišten je i za poslovne razgovore predstavnika radnih organizacija, a razgovarano je i o suradnji društveno-političkih organizacija. To su bili korisni razgovori koji doprinose razvijanju postojeće suradnje između naših prijateljskih kolektiva.

Pored sportskih susreta domaćini su nam omogućili i posjet atraktivnom nacionalnom parku Mozirja i starog grada Mozirja, gdje je u divnom ambijentu ovog grada upriličeno drugarsko veče. Drugarska večer protekla je u zabavi i razmjeni iskustava na polju društveno-političkog rada, o omladinskim aktivnostima, te o poslovnim problemima s kojima se suočavaju radne organizacije.

Susret s drugovima iz Mozirja još jednom je ukazao na korisnost razvijanja ovakve prijateljske i drugarske suradnje između radnika naših kolektiva.

Jadranka GRŠIĆ

žveplo(S), lisol. Uporabljaju se pri kožnih bolestih, če je koža zadebeljena in se morajo povrhnji sloji kože odlučiti.

MAZILA odstranjujejo obloge s površine kože in delujejo globinsko. Za mazilno podlago se uporablja lanolin (*Cera lanæ*), svinjska mast (*Adeps suilus, lanæ*), čebelji vosek (*Cera alba, flava*) in kitova mast (*Cetaceum*), vazelin (*Vazelinum album, flavum*). Sintetične podlage so lanete in PEG. Za podlago uporabljamo tudi olja, ki očistijo kožo in lasišče raznih oblog. Od rastlinskih olj se največ uporablja olivno (*Ol. olivæ*), mandeljnovno (*Ol. Amygdalæ*), laneno (*Ol. Lini*), ricinovo (*Ol. Ricini*), sezamovo (*Ol. Arachydis*) in orehovo (*Ol. Juglanti*). Živalskega izvora je ribje olje (*Ol. Jechoris*), rudninskega pa parafinsko (*Ol. Paraffini*). KREME se v kozmetiki največ uporabljajo v obliki čistilnih mlek ali kot hidratantne, mastne ali polmastne kreme. Kreme so emulzije (voda v olju in olje v vodi), delujejo površinsko, kožo bolj prekrvavijo in izboljšajo krvni obtok. Dodajamo jim različna zdravila: hormone, vitamine. Čistilno mleko je emulzija voda v olju. S kože odstrani prah ter puder in se ne vpija v podlago. Sestavini čistilnega mleka sta lahko parafinsko ali vazelinško olje, boljša pa so rastlinska.

Rastlinski svet nam je vedno dajal surovine za kozmetične izdelke. Z raziskavami je odkril mnoge stare civilizacije, ki so že v davniini uporabljale rastline v kozmetiki. Te so boljše, ker ne povzročajo toliko alergij kot kemična sredstva. Oglejmo si nekaj receptov za kreme:

MELISINA KREMA

5 g čebeljega voska
7 g kitove toščice
3 g kakavovega masla
5 g lanolina
30 g olja iz pšeničnih kalčkov
45 g destilirane vode
0,2 g benzojev kisline
3 kapljice melisinega olja

Izdelava: Prve 3 dodatke topimo skupaj z lanolinom in benzojevo kislino v visokem loncu na vodni kopeli. Dodamo olje iz pšeničnih kalčkov in toliko segrejemo, da se vse dobro stopi. Medtem segrejemo destilirano vodo in jo dodamo maščobni talini med stalnim, močnim mešanjem z mešalnikom. Stepamo naprej, dokler se krema skoraj ne ohladi. Dodamo melisino olje in na hitro zmešamo, tako da se krema popolnoma ohladi. Ko nekaj časa stoji, jo še enkrat na hitro pomešamo z leseno žlico in napolnimo lonček.

Učinek: Krema je primerna za uvelo in utrujeno kožo.

Z NARAVNIMI SREDSTVI DO LEPOTE

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Kadar pa smo prehlajeni, ugodno vpliva EVKALIPTUSOV IZVLEČEK. V vodo za kopanje kanemo 10 do 15 kapljic evkaliptusovega izvlečka in takoj bomo lažje dihali.

MELISINA KOPEL za to sproščajočo kopel vzamemo suhe melisine liste ali svežo meliso z vrta. Kopel prijetno diši in je primerna pri migreni, živčnosti in menstruacijskih težavah.

KOPEL IZ POPROVE METE primer-na je predvsem za poletje, ker osvežuje poživlja in čisti pore. Tri pesti suhe poprove mete, 2 pesti suhega rožmarina in sok 4 limon damo v vrečko in stisnemo sok v vročo vodo za kopanje.

KOPEL IZ HMELJEVIH CVETOV ta kopel s suhimi hmeljevimi cvetovi je primerna za vse, ki ne morejo zaspati. Torej je idealen nadomestek za uspavalne tablete, krepki in pomirja živce. Količino suhih cvetov izberemo po potrebi. Če hočemo pripraviti pravo kopel za spanje, naredimo prevretek

iz 250 g cvetov. Voda za kopanje ne sme biti prevročna.

PUDRI so praški, ki jih sestavljajo drobni trdni delci rudninskih in rastlinskih snovi. Sušijo in hladijo kožo ter vpijajo maščobe z njene površine. S pudri napravimo kožo gladko, izberemo pa si odtenek barve, ki nam ustreza in s tem zabrišemo pege ali bele lise. Poznamo tekoče in suhe pudre, rastlinske in rudninske. Podlaga je lahko škrob (*amylum*) smukec (*talcum*), ZnO, beli in rdeči silikat, kremenčev prah.

OBIČAJNA MEŠANICA

Zinci oxydi 10,0
Talci veneti 10,0
S: posip

MILA poznamo mehko milo(K) in trdo (Na). Dobra mila so nevtralna, v vodi se sprošča čim manjša količina alkalij. Toaletnim milom so dodane dišave, vendar le te velikokrat dražijo kožo. Medicinska mila vsebujejo kot dodatek zdravilne učinkovine: katran,

NAGRADNA KRIŽANKA

192/1984

1119842571,5

COBISS

	NOVA POPULAR. ZNANSTV. VEDA	OŠPIČITI	MESTOV BELGIJI (SUKNO)	SLUŽBA DRUŽBEN. KNJIGOV.	NORICA NEUMNA ŽENSKA	JEDRO NEKE ŠALE VERA ŽUNIČ	MARIČ	SP	RIMSKA 5	
29. NOV 1943									PORTUGAL	
									SLOV. DRAMATIK IGOR	
Z ORNAMENTIRANA TKANINA BLAGO						BIVŠI RUS. NOGOMETAS STARA GRČIJA				
SRB. T. IME				DOMOLJUB DEL PODROJA						
BUDIST. USMRTITEV							OŽINA NA MALAKI OTROČARIJA			
ARABSKI ŽREBEC			POLMER POJEM ZA POKVARITEV		TONA NULA	POTOČNA ŽIVAL SLOV. PIS. IVAN				NAŠ BOŽJI DAR "MATI..."
OTR. KNJIGA									NEMSKI PREDLOG	
DUŠIK		VRSTA STIKALA ROMUNIJA							EGIPČ. SONČNI BOG SLOV. KRAJ	
PRIPADNICA IRANA									REAUMUR LAHKA TKANINA	
ŠUMNIK Ž. IME		ODŽAGAN KOS HLODA GORA SAMOSTAN.				POSODA ZA SMETI				
						SHRAMBA DOKUMENT KAZALNIK				
				MOSTAR	GRUPINA TREH GLASOV					
PREVOZ. SREDSTVO OSNOVNA ORGANIZ. SOC. MLAD.					AVSTRIA AMPER	JAMI VODLAN KAMBODŽA			ŠVEDSKA ITALIJA	
SESTAVIL NIKO	ZENOVA FILOZOF. ŠOLA					NAREDI ZMEŠNJA VE(MN)				

1. nagrada 1.000 din, 2. nagrada 500 din, 3. nagrada 300 din.
REŠITVE ODDAJTE DO PETKA, 7. DECEMBRA.